

Martin Ugalde

Iñaki Larrañaga

Aiurri, 68. zk., 1997-11-14: 14-15.

Martin Ugalderekin izandako harremanak bi aldi nagusitan banatuko ditut. Lehenbizikoa, Franco hil eta berehala, *Euskararen Liburu Zuria* eta *Hizkuntz borroka Euskal Herrian* liburuak bideratzerakoan izandako harremanei dagokiena izan zen. Bigarrena, Jose Ariztimuño "Aitzol"en idazlan guztiak biltzen dituen liburu sorta prestatzerakoan izandakoei dagokiena. Euskararen etorkizunari begira, beste asko bezala, SIADECO Ikerketa Elkartekook ilusioz beterik geunden. Euskaltzaindiak proiektua onartu eta Lankide Aurrezkiak finantziatzeari baiezkoa eman zionean. Euskararen Liburu Zuriaren egitura eta edukia diseinatu, idazleak aurkitu, eta guztia koordinatzeko lana geure gain hartu bagenuen ere, beste hainbat osagaiez hornitzeko (Hitzaurrea, ataletako sarrerak, epilogoak etabar) idazle profesional baten beharra sentitu genuen. Gauza bera gertatu zitzaigun Euskararen Azterketa Soziolinguistikoarekin. Gure taldekoen artean, lan horretarako Martin Ugalde proposatzea aho batez onartua izan zen.

Martinek ere ilusioz beterik ekin zion lanari. Horrela egin genion, bada, elkarlanari eta harreman-aldi sakon eta luzeari. Oso gustora eztabaidatzen genituen, ikuspuntu desberdinetatik elkar osatzen zuten aportazioak eginez. Nik, pertsonalki, asko ikasi nuen Martinengandik elkarrekin pasa genituen ordu guztietan. Bazuen, urte askotan atzerrian bizi eta bertan kazetari eta idazle lana egiteak ematen duen ikuspegi zabal eta aldi berean sakona. Bereziki, euskararen eta euskal kulturaren inguruan ikusten genituen indar eta ahuleziei buruzkoak. Gure ustez zein izan zitekeen irtenbidea ere behin baino gehiagotan eztabaidatu genuen. Ez genituen ikuspuntu berberak. Halere, askatasun osoarekin hitzegiteko inolako trabarik ez nuen nik inoiz sentitu. Izan ere, Martini ikasitako beste gauza askoren artean, iritzi desberdineko jendearekin errespetoa eta begirunea izaten jakitea aipatu beharko nuke. Esan beharrik ez dago Martinek egindako lana benetan bikaina izan zela, bai *Euskararen Liburu Zuriari* zegokionean eta zer esanik ez Euskararen Azterketa Soziolinguistikoaren laburpen gisa idatzitako *Hizkuntz Borroka Euskal Herrian* izenarekin argitaratu zen liburuari zegokionean.

Bigarren harreman aldia, askoz ere laburragoa, Jose Ariztimuño "Aitzol" zenaren idazlan guztien argitalpena prestatzen ari zen taldearekin eta bereziki Martin Ugalderekin bizi izandakoa izan zen. Aldi horretan, Martinen eskutik, ordurarte gutxi ezagutzen nuen "Aitzol"en ezagutza egiteko aukera izan nuen. Horrek eraman ninduen "'Aitzol' euskal soziolinguistikaren aintzindari?" artikulua idaztera. Aitzol zela eta ez zela egiten genituen hitzaspertuetan nik asko ikasi nuen gerra aurreko idazle hauek sortu zuten giroaz eta buruan erabili ohi zituzten hainbat ideia eta proiektuetaz. Haien beren asmo eta ametsak gauzatzen hasteko, bukatzen ez baitzieten utzi, izan zuten ausardia eta kemena ez litzaigukeela gaizki etorriko, erosokeria nagusitu den une honetan gure garaiko euskara/herrigintzak eskatzen dituen urrats berri eta proiektu ausartak bideratzen

ahalegintzeko. Lozorrotik iratzarri beharrea gaude, ezin gintezke konformismo merke eta mediokre batean etzanda gelditu. Are gutxiago agintean dauden kanpoko eta bertako Erakundeetatik irtenbidea etorri behar duela pentsatuz ezertxo ere egin gabe zain egon. Aitzol eta bere lagunak ezer garbi ikusten bazuten horixe zen, hain zuzen, geure ahalmen eskasekin bada ere erronka nagusiei erantzuten hasi beharra dagoela eta ez dagoela gehiago luzatzen uzterik. Guk ere ez ote dugu asmatuko, haiek bezala, une honetan gure hizkuntzak eta herriak bizi dituen erronka nagusiei erantzun egokiak aurkitzen?